

יד
מהרי"ע

שערי יצחק

השיעור השבועי

מפי מרן הגאון
הרב יצחק רצאבי שליט"א
פוסק עדת תימן

נמסר במוצש"ק
כי תבוא
אלול ה'תשע"ג ב'שכ"ד
בבית המדרש "פעולת צדיק"
בני ברק

לק"י

נושאי השיעור:

המשך הביאור בעניין התלמוד דהיינו הגמרא.
ביאור דברי מהרי"ץ זיע"א בפסוק "תיסרך רעתך".
תוספת דברים בעניין נקיטת לשון "אומרת הגמרא", מעלת לימוד גמרא, ומאידך הסכנה במי שלומד שלא כראוי.
פירוש השמות הקדושים פא"י חת"ך היוצאים מפסוק "פותח את ידך", ופירוש השם סא"ל.
התייחסות מרן שליט"א לגזירות האחרונות שנגזרו על לומדי התורה ומשפחות ברוכות ילדים, ודברי חיזוק בעניין הפרנסה.
פירוש המלה מצפ"ץ, הנאמרת ב"ג מדות במקום שם הוי"ה כאשר אין מניין.
מהו איסור הזכרת שם עבודה זרה, מדוע לא מזכירים את שם ס"מ, עניין הזכרת תאריך לועזי, והזכרת שמם של דרשעים.
אימתי זמן אמירת האשמורות (סליחות). וחיזוק בעניין חשיבות אמירת אשמורות בימים אלו, כיצד יש לנהוג עם ילדים ונערים בעניין אמירת אשמורות, וכיצד ינהגו בחורים ואברכי כולל המתקשים לקום לאמירת אשמורות מחמת לימודם.
הבהרה בעניין כשרות המליחה בבשר ועופות שבהכשר בד"צ "פעולת צדיק" ו"ישא ברכה", ודברים בשבח השחיטה והבדיקות של בשר בקר שיובא מארגנטינה בהכשרים הנ"ל.

כל הזכויות שמורות

יוצ"ל ע"י מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק
טלפקס: 03-5358404. נייד: 050-4140741
דוא"ל: yad@maharitz.co.il

להאזנה לשיעור דרך הטלפון:

קול יהודי תימן – 072-33-23-642
שלוחה 6

מספר השיעור בדיסקים ובקו "קול יהודי תימן" – 221
קול הלשון – 03-6171031

ניתן להקדיש כל שיעור להצלחה ולרפואה, או לעילוי נשמת.
השם יוזכר בל"נ בתחילת השיעור מפי מרן הגאון שליט"א,
וכן באמירת "מי שבירך" בסוף השיעור.
פרטים בטלפון: 050-4140741. נא לתאם זאת לפני השיעור.
והתורמים והמסייעים להפצת התורה ולזיכוי הרבים, ימלא
המקום ב"ה כל משאלות ליבם לטובה. אכ"ר.

המשך הביאור בעניין התלמוד דהיינו הגמרא.

הבאנו בסוף השיעור הקודם, את דברי גאון עוזנו ותפארתנו מהרי"ץ זיע"א, בפירוש המלה 'גמרא'. מדוע נקרא התלמוד בשם גמרא?

כתב מהרי"ץ על הפסוק וְשִׁמְתִּי כְדָד שְׁמִשְׁתִּי וְשִׁעְרִי לְאַבְנֵי אֶקְדַּח וַיִּשְׁעִיה נ"ד, י"ב, וְשִׁמְתִּי כְדָד, מתרגמין ואשוי כמרגלין אעך. אנו קוראים כעת את הפטריות 'שבע דנחמתא', א"כ הקב"ה מבטיחנו, שלעתיד לבוא ירושלם תהיה פאר והדר, הבניינים והעצים יהיו כמו מרגליות. וְשִׁעְרִי לְאַבְנֵי אֶקְדַּח, מתרגמין ותרעך לאבני גמר. אומר מהרי"ץ פירוש, אבנים מזהירים ומתנוצצים כאש, כמו 'גומרינ דאשא' לשון גחלי אש. דהיינו, האבנים יהיו זוהרות ומאירות, אפילו בחושך יהיה אור. והוא מוסיף הערה, ואפשר, מהרי"ץ מסתפק בזה, דמזה קראו לתלמוד, 'גמרא'. כי כל הכתוב בה, הם דברים כניצוצי אש.

לגבי האבנים, אפשר להבין שהם יהיו זוהרות כמו מרגליות, ולא סתם אבנים פשוטות שאין להם שום אור והדר. ולגבי התלמוד, 'דברים כניצוצי אש', אפשר להבין בשני אופנים. ראשית, כפשוטו, שהדברים עצמם מאירים כשמש. כשמבינים את הדברים בלימוד התורה, בכל משמעותן, רואים שהתורה היא אורה. דבר שני, מבחינת וכל דבריהן כגחלי אש ואבות פרק ב' משנה י"ז, מסקנות הגמרא שהתקבלו הלכה למעשה על כל עם ישראל, אסור לנו לסור מהם. לא יתכן שיבוא אדם ויאמר, שאינו מקבל עליו את מה שכתוב בגמרא. כמו שהרמב"ם כתב ובהקדמה למשנה תורה, כי מה שנכתב בתלמוד הבבלי, התקבל על כל עם ישראל כהלכה פסוקה שאין לסור ממנה. מי שלא מקבל עליו דבר שכתוב בתלמוד, שהסכימו עליו כל חכמי ישראל, נחשב מין ואפיקורוס. אלא אם כן ישנה גירסא אחרת בגמרא, או פירוש אחר. יתכן שיהיו

חילוקי דעות, כיצד לפרש את דברי הגמרא. אבל בדבר שברור שכך הוא הפירוש, לא יתכן שמישהו יבוא ויחלוק עליו. והיינו, עד חתימת התלמוד. אבל אחרי כן, יתכן שגדולי הדורות וחכמי ישראל, קבעו תקנות וגזירות נוספות. למשל, רבינו גרשום מאור הגולה, שקבע חרמות וכו', אבל הם לא התפשטו בכל ישראל. הדבר אינו מחייב את כל עם ישראל, כמו דבר הכתוב בתלמוד, שמחייב את כל עם ישראל, ואין מי שיאמר כי אינו מקבל הלכה זו. אבל מה שתיקנו חכמי הדורות שאחרי חתימת התלמוד, גדולים ככל שיהיו, אינם יכולים לחייב את כלל עם ישראל, אלא את המדינה או העיר או המחוז שלהם בלבד, היכן שהתקבלו דבריהם.

מהרי"ץ זיע"א כתב עניין זה, כהערה בדרך אגב. צריכים לדעת, בכמה וכמה מקומות, מהרי"ץ מכניס דברים בקיצור נמרץ. דברים גדולים, שכתבם ברוב חכמתו, במלים ספורות. כנראה הוא עשה כן, גם משום שלא היה לו פנאי להרחיב בעניין, ולכן הוא כתב בתמצית. זהו כמו הסגנון של-בעל "מגן אברהם", שאי אפשר להבין דבריו, בלי הפירוש "מחצית השקל".

שמעתי מספרים, שפעם בא אדם אחד להתרים איזה עשיר. אמר לו, כך וכך המעשה. אבל העשיר היה קמצן, ובמקום לתרום כסף, התחיל לספר את הייחוס שלו. אמר לו, 'אני מצאצאי בעל מגן אברהם'. אמר לו, תשמע ידי, 'מגן אברהם בלא מחצית השקל' אין לזה ערך...

דברי מהרי"ץ שהבאנו, הם דוגמא לכך. שכתב את הדברים בקצרה, וצריך להסביר אותם. וגם בעניינים אחרים, פה ושם הוא משחיל כמה הערות קטנות בקצרה. אינני רוצה להאריך בזה כעת. אבל רק אומר משל ודוגמא, וקצת הסבר, בעניין הקשור לימים אלה, חודש התשובה והרחמים.

גירסת הקדמונים וכל הדפוסים זאתיב, כי הוא פועל יוצא לאחר. ולזה תיקן הלשון, כי פועל אדם ישלם לו, הכוונה הפועל עצמו משלם לו. והוסיף הסבר בזה, כי במעשה הרע, נברא משחית, והוא המייסר. כאן הוא מסביר את המהלך, מבחינה רוחנית. מהדבר הרע, נברא משחית, שמביא על האדם את הייסורים. וכן אומר הנביא, תִּסְרֹף רָעֲתָךְ. וכן אמרו בזוהר ויקרא דף פ"ב ע"א, גַּם יִי הָעֶבֶר חֲטָאתָךְ [שמאל ב' י"ב, י"ג], אעבר ליה מקמיה, כי מפי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת [איכה ג', ל"ח]. ואל יקשה לך אומרו 'דמלילתא', כי הכוונה בו, גזירת הגזר ב"ה, שגזר שגולל אבן אליו תשוב, וכעניין תְּמוֹתֵת רָשָׁע רָעָה [תהלים ל"ה, כ"ב]. והמהפך לתרגם 'תוב', מהפך הכוונה ומגדף. ועד נאמן לזה, מה שתירגם יונתן ביונה [ד' ב'], ומתיב מימריה מלאיתאה בישא. כוונת מהרי"ץ היא על הפסוק וְנָחַם עַל הָרָעָה, 'ניחם' לכאורה חוזר על הקב"ה, שהוא כביכול חוזר בו ומתנחם. ותירגם יונתן 'ומתיב מימריה מלאיתאה בישא', דהיינו, ההוראה והפקודה שלו, בלא להתניחם בצורה ישירה.

אפשר לפרש את הדברים, בשתי פנים. מבחינה פשוטה, ומבחינה פנימית. ובכדי לשבר את האוזן, נאמר משל למה הדבר דומה, לרופא שמרפא אדם, ואומר לו, תיקח רפואה כך וכך. אומר החולה לרופא, תשמע, כיון שאני עושה מה שאתה אומר, תשלם לי, כי עשיתי כדבריך. וכי מישחו יאמר טענה כזאת? הרי הרופא עושה טובה, בכך שהוא מרפא אותך. ועל הצד ההפוך, אדם שאינו עושה את הוראת הרופא, וכי יאמר לו הרופא, בגלל שאינך עושה מה שאמרת, תשלם לי קנס? הרי מה שהחולה אינו מקיים את הוראת הרופא, שאמר לו אל תאכל כך ואל תעשה כך, דבר זה בעצמו, גורם לו את הנזק. נמצא א"כ, שהרפואה או חוסר הרפואה, הם בעצמם הפועלים. א"כ זהו פירוש הפסוק, תִּסְרֹף רָעֲתָךְ.

ביאור דברי מהרי"ץ זיע"א בפסוק 'תִּסְרֹף רָעֲתָךְ'.

בפרשת לך לך, על הפסוק לִפְנֵי שַׁחַת יִי אֶת סֶדֶם וְאֶת עֲמֻדָּה פֶּגֶן יִי פְּאָרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶכָּה צֶעַר [בראשית י"ג, י"], כתב מהרי"ץ, תרגום שלנו 'קדם חבלות יי'. לפי הדקדוק, את המלים 'לפני שחת', צריך לתרגם 'קדם דחפיל'. א"כ מדוע מתרגמים 'חבלות', שהוא תרגום 'השחתת'? תרגם כן, שלא לייחס הפורענות אלא יתברך עצמו, שהוא הוא הפועל. אם נאמר 'קדם דחפיל יי', היינו כאילו ה' ח"ו בעצמו חיבל, והרי הקב"ה אינו עושה רע, אלא טוב ה' ומטיב לכל. לכן הוא אמר זאת בלשון עקיפה.

אומר מהרי"ץ יסוד חשוב, כי אם הרעה שעשה האדם, היא הפועלת. כמאמר הנביא, תִּסְרֹף רָעֲתָךְ [ירמיה ב', י"ט], אין הקב"ה מייסר, אלא העברה מייסרת. הקב"ה הנהיג כך בעולם, שאם אדם הולך בדרך רעה, בסופו של דבר הוא יסבול ממנה בעצמה. הקב"ה אינו צריך להעניש אותו באופן מיוחד, אלא זה עובד 'אוטומט'. וכן כתוב, בִּי גָמוּל יָדְיוּ יַעֲשֶׂה לוֹ [ישעיה ג', י"א], לא אמר יַעֲשֶׂה לוֹ בַּפֶּתַח. וכן נמי מתרגם גם הדפוס לקמן פרשת וירא [בראשית י"ט, כ"ט] וַיְהִי בְּשַׁחַת, 'בחבלות'. הדפוסים כאן תיקנו, ובפרשת וירא הם לא שמו לב, והשאירו את תרגום 'ויהי בשחת', 'בחבלות'. ואין לחוש לגידוף, דהא כתיב אחריו יֵת קריו'. אולי נאמר, אם כתוב 'חבלות יי', יהיה מובן ח"ו כלפי הקב"ה, וא"כ יוצא שזהו גנאי כלפיו. אבל התשובה היא, כי מובן מהמשך, שהמדובר על ערי סדום, וממילא אין צריך לחשוש. ומה שהזכיר השם, אם אמרנו שהעונש 'עובד לבד', א"כ למה נאמר וַיְהִי בְּשַׁחַת יִי? להגיד, שגזירתו יתברך היא. דהיינו, בודאי שהקב"ה מנהל את הכל, אבל הדבר נכתב כביכול בעקיפין.

כעין זה בפרשת כי תשא [שמות ל"ב, י"ב], על הפסוק וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ, כותב מהרי"ץ,

המלבי"ם בספר איוב [שם] מאריך בעניין זה. הדבר חשוב, בכדי לחזק את האמונה וההשגחה, כי לכך נועד כל ספר איוב. דיברנו על כך [שיעור מוצש"ק דברים ה'תשע"ג], שבמסכת בבא בתרא [דף ט"ו ע"א] יש מאן דאמר, איוב לא היה ולא נברא, אלא משל היה. והרמב"ם מסביר [מורה נבוכים ח"ג פרק כ"ב], כי אכן איוב היה ונברא, אך שהוא 'לא היה ולא נברא' אלא בכדי ללמדנו את הדברים. הגמרא אומרת [שם], כי משה רבינו, כתב את ספר איוב. ומובא בקדמונים, שאת ספר איוב הביא משה רבינו לפני כל עם ישראל, והיה דורש בו לפניהם. זהו ספר חשוב מאד, ליסודות האמונה. עד כדי כך, שמשה רבינו היה צריך לדרוש ולפרש אותו, לפני כל זקני ישראל.

המלבי"ם כותב על הפסוק, לְאִישׁ כְּמוֹד רִשְׁעִי וְלִבָּן אָדָם צִדְקָתָךְ [איוב ל"ה, ח"ג], את הפסוק הזה אמר אליהוא בן ברכאל הבוזי לאיוב, בתשובה על טענותיו, למה הוא סובל יסורים? ומפרש המלבי"ם כך, רק הרשע שלך, מזיק לאיש כמוך. דהיינו, אתה המזיק לעצמך. מה אתה חושב, שאם אתה צדיק, אתה צריך לקבל שכר מאת ה' וכי עשית להקב"ה איזה טובה? איך תבקש שכר מאת ה'? הרי לא הזקת לו, ולא הועלת לו.

והרי זה דומה, כמו שלא יבקש החולה שכר מן הרופא, בעבור ששמע בקולו לכל אשר צוהו בשמירת בריאותו. או שיענישנו הרופא בשבט, על שלא שמע לאשר הזהירהו. כי השכר והעונש, רצוף במעשה עצמה. שאם שמע, ירפא מחליו, וזה שכרו. אם לא שמע, יענש וימות, וזה ענשו. לא על ידי הרופא, רק על ידי עצמו. וכן השכר הוא הדרך הטוב בעצמו, שקונה בזה שלימות לנפשו. והעושה טוב לזולתו, ישיגהו טוב ההנהגה המדינית. והעושה רע, עוכר שארו ונפשו.

הקב"ה סידר את הנהגת העולם, שיתנהל כך בצורה זאת. שה' ברא את האדם, שיהיה מדיני בטבעו. ושאנשי המדינה יעזרו זה לזה

בהפקת צרכיהם. ושיהיה להם נימוסים טובים ומשפטים צדיקים, לשמור את הקיבוץ מכל רשע. ואם כל אישי הקיבוץ ישתתפו לעשות טוב וחסד לרעייהם, ולהישמר מלהזיק איש לחבירו בשום דבר, לעשות משפט חרוץ בעוברים על הנימוסים האלה. אם תעשו חוקים שטובים להנהגת המדינה, אם אתם עושים ביושר ודואגים לצדק ולמשפט. העושה רשע, מורידים אותו. והעושה טוב, מעודדים אותו.

אז יחיו כולם בשלום ובהצלחה, ולא יקרה לשום אחד רעה מדינית. כן הכלל המיוסד על חוקים ומשפטים צדיקים, ישמרו את כל אישיהם מכל רע ונזק, ואיש את רעהו יעזרו. ואם ח"ו יתנהגו כמו סדום ועמורה, ואם יסכימו כולם על חוקים רעים, לעשוק ולחמוס ולהיות כזאבי ערב, יקבל כל אחד את הרע, ולא יבטח רגע מן שודד וחומס, וחיוו יהיו תלואים לו מנגד מכף מעול ומרצח. כי אז יהיו כדגי הים, איש את רעהו חיים בלעו. וה' ערך את בריאת האדם, בעניין שהשכר והעונש כרוכים בטבעו. הן באדם עצמו, הן בקיום החברה המדינית.

המלבי"ם מאריך בנושא זה, מפני שאיוב שאל, מדוע ישנם אנשים שעושים רע בעולם, שודדים ורוצחים, והקב"ה אינו משחית ומאבד אותם? התשובה היא, הרי אתה איוב, גדול הדור, כמו שנאמר וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גָדוֹל מִכָּל פְּנֵי קָדָם [איוב א', ג'], ואתה שואל מדוע ישנם אנשים משחיתים ורעים? וכי מה עשית, בכדי למנוע את העוולות הללו? לא עשית כלום. א"כ מדוע אתה מתפלל, שבסופו של דבר באו אליך, כמו שנאמר וַתִּפֹּל שָׁבָא וַתִּקְחָם וְאֵת הַנְּעָרִים הָכּוּ לְפִי חֶרֶב [שם פסוק ט"ו], בְּשָׂדִים שָׁמוּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים וַיִּפְּשְׁטוּ עַל הַגְּמָלִים וַיִּקְחוּם וְאֵת הַנְּעָרִים הָכּוּ לְפִי חֶרֶב [שם פסוק י"ז], אלו הם האנשים השודדים, שאתה לא דאגת לבערם מן העולם. וזוהי בעצם אשמתך. כך ענה לאיוב, אליהוא בן ברכאל הבוזי.

ונראה לי, שנתפשט לכתוב גמרא, מעת אשר יצאה הגזירה לשרוף את ספרי התלמוד וכו'. הרי בעוה"ר הרשעים הנצרים, שרפו כמה וכמה פעמים את ספרי התלמוד, למאות ולאלפים, והדבר גרם להרבה ביטול תורה בארצות רבות, כיון שהיה להם מחסור גדול בספרים. והם עשו כן, בגלל שהתלמוד הוא עיקר התורה שבעל-פה, וגם כתובים בו דברים כנגד אותו האיש שר"י. לכן הם מצאו עילה, לשרוף את הספרים. וכדי להעלים מעיני הצוררים, אשר חיפשו תמיד אחרי תלמוד. אם היתה כתובה המלה 'תלמוד', הצנזורה פסלו את הספר. במקום תלמוד, החליפו בתיבת גמרא. המלה 'גמרא', לא היתה משמעותית בשבילם, אינם רגילים למלה הזאת, וממילא זה לא הפריע להם. אבל 'תלמוד', אצלם הוא פסול. לכן בסופו של-דבר, כמעט נשכחה המלה תלמוד.

הסברנו בשיעור הקודם, את המושג שהתקבל לומר, 'אומרת הגמרא'. הרי 'תלמוד', הוא בלשון זכר, 'אומר התלמוד'. אבל 'גמרא', זאת לשון נקיבה, ולכן אומרים 'אומרת הגמרא'. א"כ מבחינת הלשון, זה טוב. אבל הוספנו, כי יש בכך רמז, כיון שהתלמוד רומז על השכינה.

יתכן שישנו כאן רמז נוסף. המלה 'אומרת', היא מלשון 'אימרא', דהיינו התפר שבסוף הבגד. כמו שבכנף הציצית עושים 'אימרא', זהו התפר שבקצוות, הנקרא 'אימרא'. ולא דוקא אם נעשה לעיטור, אלא חיבור התפירה נקרא 'אימרא'. בספר הערוך [ערך אמר ג'], מביא בשם רבינו האיי גאון בפירושו לסדר טהרות, ופירוש, אלו בני אדם חשובין, כשתופרין את הבגד, מחפין את התפר בבגד נאה בארגמן. וכן פירש, אַתְּ יְיָ הַאֲמַרְתָּ הַיּוֹם [דברים כ"ז, י"ז], חטיבה אחת בעולם [חגיגה דף ג' ע"א], דהיינו עשיתם את הקב"ה חטיבה אחת בעולם. אומר רש"י [שם], ציור אחד בעולם, כלומר דבר הניכר שאין כמותו. וכן פירש,

זהו הביאור שרציתי להרחיב בדברי מהרי"ן, בפירוש 'תיסרך רעתך', 'גמול ידיו יעשה לו'. מעשי האדם, הם הגורמים לו. אַל תִּרְבּוּ תִּדְבְּרוּ גְבוּהָהּ גְבוּהָהּ [שמואל א' ב', ג']. ישנם אנשים, אשר באים בתלונות על הקב"ה, אינם מבינים את משפטי הקב"ה, למה כך ולמה כך? אבל אין בזה שום שאלה, הכל ערוך ומסודר כהוגן. תמיד אנו בהשגחת הקב"ה, ותמיד ישנה אפשרות לשינוי. אין פירוש שהקב"ה נתן מהלך בעולם, שיעבוד לבד בלא השגחתו, אלא הקב"ה משגיח על הכל, אולם הפעולות הן הגורמות כך מצד עצמן.

תוספת דברים בעניין נקיטת לשון 'אומרת הגמרא', מעלת לימוד גמרא, ומאידך הסכנה במי שלומד שלא כראוי.

נחזור למה שדיברנו, בעניין המלה 'גמרא'. הרי ישנו מושג 'גמרא', וישנו מושג 'תלמוד'. בלשון הקדמונים, זה נקרא 'גמר'. לא ברור הכלל בדיוק, אימתי אומרים 'גמרא', ואימתי 'גמר'. אמנם המלה 'גמר', נעלמה בדורות האחרונים, אבל בספרי הראשונים היא נמצאת. גם רבינו הרמב"ם השתמש במלה זו, לאחרונה הדפיסו ספרים מדוייקים, כגון "ספר המצות" ו"פירוש המשניות", ושם כותבים לשון 'גמר'. אבל לא ברור הכלל, האם זהו דוקא כשזה בא בסמיכות, או שלא. אולם ברור, שבמסורת קיימים שני הדברים. אכן בדורות האחרונים, השתמשו רק במלה 'גמרא', וכן אנו אומרים בתפילה, אביי הוה מסדר סדר המערכה משמא דגמרא. צריכים לדעת, בדורות הראשונים השתמשו הרבה יותר במלה 'תלמוד', אבל בדורות האחרונים כבר לא משתמשים בה. אמנם כותבים על הספרים, 'תלמוד בבלי', אבל לא משתמשים בדרך כלל במלה זו.

ראיתי בספר זכור לאברהם, על פירוש רש"י לתורה, שכתב [בסוף הספר], כל מקום שבא בדפוסים שלנו תיבת 'גמרא', נמצא בכתב-יד ובדפוסים הראשונים תמיד תיבת 'תלמוד'.

חֲטָבוֹת אֲטוֹן מְצָרִים [משלי ז', ט"ז], מְצוּרִין
בְּחוּטֵי מְצָרִים. וְתִרְגּוֹם מִתִּירָהֶם [שמות ל"ה, י"ח],
אֲטוֹנִיהוֹן.

עניין זה נקשר למה שהבאנו מהחיד"א בספר
שם הגדולים [קונטרס אחרון ערך תלמוד], שבלימוד
הגמרא, מקשטים את השכינה. והביא שם,
ש'תלמוד' גימטריא ליליית, זהו בדיוק אותו
החשבון. והטעם, כיון שעל ידי הלימוד
בתלמוד, הוא מכניע את כח הטומאה. שהיא
בטומאה, כנגד השכינה.

ראיתי בנושא זה, דבר מפליא ומעניין, בספר
ליקוטי מוהר"ן [תורה רי"ד]. הוא שואל שאלה
מעניינת, וזה לשונו, בדורות הראשונים,
כשהיו יודעים יום מיתתם, היו עוסקים בתורה
כל היום, ולא היה שליטה להבעל-דבר
עליהם. אדם שידע מתי הוא אמור למות, עסק
בתורה. והבעל דבר, דהיינו השטן, מלאך
המות, לא יכל לשלוט בו. ועכשיו מצינו בני
אדם, שמתו באמצע לימודם. אנשים מתים
באמצע הלימוד. לכאורה, הרי צריך להיות
בדיוק ההיפך. א"כ מה נשתנה? איננו כותב
כאן, מי הוא שמת באמצע הלימוד, וגם אני
אינני מכיר אדם שמת באמצע הלימוד. אבל
כך הוא שואל. ומסתבר שהשאלה קשה, גם
על אמצע התפילה. אכן מתירוצו נראה,
שדיבר דוקא על אמצע הלימוד.

והתשובה היא, דע, שאם הלימוד כהוגן,
בודאי אין לו שום כח, לבעל דבר, למלאך
המות. אם הלימוד היה כהוגן, הוא לא יכול
להשתלט עליו. וכוונתו, לכל צורות הלימוד,
שאינם בדרגה הנכונה. כגון, לימוד לשם
כבוד, וכדו'. אבל אם אין הלימוד כראוי,
בפרט לימוד גמרא אם אין הלימוד כראוי, אזי
הוא מקבל יותר כח מהלימוד, כי תלמוד
בגימטריא אותיות שלשמה ליליית. על כן
יש כח בלימוד התלמוד, או להכניע אותה, או
להיפך ח"ו. זהו דבר מסוכן, דבר והיפוכו. אם
לומדים כמו שצריך, מכניעים אותה, ואין לה

שליטה. ואם הלימוד אינו כראוי, אזי יהיה
הפוך ח"ו. כמו שכתוב, אַרְךָ יָמִים בְּיָמִינָהּ,
בְּשִׂמְאוּלָהּ עֶשֶׂר וְכָבוֹד [משלי ג', ט"ז]. למיימינין
בה, סמא דחיי [שבת דף פ"ח ע"ב]. הלומד תורה
לשם שמים, הלימוד מעלה אותו. אבל אדם
שלומד שלא לשם שמים, ח"ו הלימוד יכול
להביא אותו לידי מדות גרועות, והדבר יכול
להזיק לו.

זכורני שסיפרו על אחד שהיה בישיבת חברון,
אינני רוצה להזכיר שמות, אני רק יכול להגיד
לכם שהוא היה פעם רב ראשי. הוא התחיל
ללמוד מסכת בבא מציעא, ותוך שבוע ימים
הוא סיים את המסכת. המשגיח בישיבה ראה
אותו ואמר, 'יצר הרע התחיל ללמוד'. יש
'כשרון', ויש 'התמדה'. וח"ו הלימוד מפיל את
האדם למדת הגאווה, לעשות מעשים נגד כל
גדולי ישראל, לא להתחשב באף אחד, 'אני
ואפסי עוד'.

וביאור העניין, הגמרא אומרת במסכת שבת
[דף ל' ע"א], שדוד המלך ביקש לדעת אימתי
ימות. אמר לו הקב"ה, גזירה היא מלפני, שאין
מודיעין קצו שלבשר ודם. מה שכן, אמר לו,
בשבת תמות. כל יומא דשבתא, הוה יתיב
וגריס כולי יומא. ההוא יומא דבעי למינח
נפשיה, קם מלאך המות קמיה, ולא יכיל ליה,
דלא הוה פסיק פומיה מגירסא. אמר, מאי
אעביד ליה. מה עושים? הוה ליה בוסתנא
אחורי ביתיה, היה לדוד המלך פרדס מאחורי
הבית. אתא מלאך המות, סליק ובחיש
באילני. דוד המלך נבהל מהקול שהשמיע
המלאך. נפק למיחזי. הוה סליק בדרגא,
איפחית דרגא מתותיה. אישתיק, ונח נפשיה.
זהו המעשה בדוד המלך.

בגמ' מסכת מועד קטן [דף כ"ח ע"א] כתוב כך,
רב חסדא, לא הוה יכיל ליה. כלומר, מלאך
המות לא יכל לקחת את נפשו. דלא הוה
שתיק פומיה מגירסא. סליק יתיב בארזא דבי
רב, פקע ארזא, ושתק ויכיל ליה. א"כ זוהי

שערי יצחק – השיעור השבועי

סתר לי, ר"ת סא"ל. 'מצר', יש בו מ"ם. ואם נחבר אותם, יוצא ס"מ. למעשה, לפי טעמי אמ"ת, על 'אתה סתר לי' נמצא 'צינור', המורה על הפסקה. אבל לצערינו, המון העם אינם יודעים את טעמי תהלים, ולכן לא מדייקים בכך.

דרך אגב, אנשים רבים קוראים, לְדוֹד יִי אֲוִרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אֵיךְא וְתַהֲלִים כִּי, א"ל. לדוד ה', ביחד. וכי דוד הוא ה'? אלא 'לדוד', יש פסיק, ואח"כ 'ה' אורי וישעי ממי אירא'. אנשים אינם מדייקים בטעמים, ומשנים את המשמעות. מה נעשה שהמון העם אינם יודעים? מזמור זה, נמצא במזמורי התשובה שקודם האשמורות.

ומסיים מוהר"ן, ואזי כששולט על האדם ח"ו, ומקבל עוד כח מזה השם כנ"ל, אזי נעשה מהשם הנ"ל 'סוף אדם למות', שהוא ר"ת שם סא"ל הנ"ל. אבל כשמשמרין את עצמן בכח השם הנ"ל, הוא מכסה ומסתור, בחינת 'אתה סתר לי', וגם מצר תצרני ותשמרני.

במזמור "תהלה לדוד", נמצא הפסוק, פִּתַּח אֶת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן [תהלים קמ"ה, ט"ז]. מוזכר בסידורים, שראשי התיבות 'פִּתַּח אֶת יָדְךָ', הוא שם פא"י. וסופי תיבות, שם חת"ך. מותר לומר את השמות האלו. אמנם ישנם המחמירים בזה, אבל אנו סוברים שמותר לומר זאת. שם חת"ך, היינו אותיות סא"ל, בחילוף א"ת ב"ש. לכן מלמדים את הילדים 'א"ת ב"ש'. ח"ת מתחלפת בסמ"ך, ת"ו מתחלפת באל"ף, וכ"ף מתחלפת ביו"ד. ומהם יוצא גימטריא שלשילוב הוי"ה אדנות. אלו שמות קדושים, שאין לנו בהם השגה, ואיננו מבינים בזה.

פירוש השמות הקדושים פא"י חת"ך היוצאים מפסוק
"פִּתַּח אֶת יָדְךָ", ופירוש השם סא"ל.

בימים האלה, אם עדיין לא הגיעו עשרה אנשים לבית הכנסת לאשמורות, אומרים במקום שם הוי"ה, 'מצפ"ץ'. מחליפים זאת

שאלת מוהר"ן, מה ההבדל בין הדורות הראשונים לדורות האחרונים? וע"ז הוא מתרין, כי אדרבה, זהו כח הלימוד.

פירוש השמות הקדושים פא"י חת"ך היוצאים מפסוק
"פִּתַּח אֶת יָדְךָ", ופירוש השם סא"ל.

קודם לכן [תורה ר"ג] כותב מוהר"ן, דבר נוסף חשוב מאד. דע, שיש שם שכשהקב"ה רוצה להסתיר ולכסות את האדם מן הבעל דבר ולהציל אותו ממות שנגזר עליו, אזי הוא מסתיר ומכסה אותו בזה השם. ואזי הבעל דבר משוטט ומחפש סביבות זה האדם, לבקש לו מקום שיוכל להיכנס תחת המסתור והמכסה, להזיק לזה האדם. אך תכף כשמביט עליו, נסתלק ואין לו כח מחמת זה השם. ישנו שם קדוש, שעל ידי קדושת השם, האדם מוסתר, ואין ליצר הרע כח עליו. אבל דע, שכשח"ו מוצא מקום להיכנס תחת המכסה והמסתור לשלוט על האדם, אם הוא הצליח, זה מסוכן, אזי אדרבה, מקבל עוד הבעל דבר יותר כח מזה השם. וזה בחינת מה שכתוב בזוהר הקדוש, 'שראה פנחס המי"ם שלמות משוטטת אז'. היינו, כי המי"ם, היא בחינת הסמ"ך מי"ם, המשוטט סביב סביב כנ"ל.

ודע שהשם הנ"ל, הוא שם סא"ל. ויוצא מפסוק, אֶתְּה סֶתֶר לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי רְנִי פִּלֵּט תִּסּוּבֵּנִי סֵלָה [תהלים ל"ב, ז]. 'אתה סתר לי', ר"ת אס"ל. והמי"ם של 'מצר תצרני', הוא בחינת המי"ם הנ"ל. בחינת הס"מ המשוטט סביב המכסה והמסתור הנ"ל, לשלוט על האדם כנ"ל. ואם ח"ו מוצא מקום לשלוט, אזי מקבל כח יותר מזה השם, כי נצטרף המי"ם להשם סא"ל, ונעשה צירוף שמו, סמא"ל. רח"ל. על כן צריך להפסיק בין תיבות 'אתה סתר לי', לתיבת 'מצר', כדי שלא לעשות צירוף שמו, ח"ו. לצערינו, אנשים אינם קוראים לפי טעמי אמ"ת, ולכן קוראים זאת בבת אחת. אבל כאשר קוראים בספר תהלים, צריך להפסיק בין 'אתה סתר לי', ל'מצר תצרני'. וכאן הוא מדגיש זאת, כיון ש'אתה

ב'א"ת ב"ש. במקום יו"ד, אומרים מ"ם. במקום ה"א, אומרים צא"ד. במקום וא"ו, אומרים פ"א. ובמקום הה"א האחרונה אומרים שוב צא"ד. לכאורה אנו אומרים זאת בלא להבין, כי אלו שמות קדושים, שאין לנו בהם השגה.

אולם חושבני, שאנו יכולים לקבל בזה קצת הבנה. הגם כי אלו שמות קדושים ונוראים, אבל ישנה משמעות גם לפי הפשט.

כתוב בשו"ע ואו"ח סימן נ"א סעיף ז', שצריך לכוין בפסוק 'פותח את ידך', ומי שלא כיוון, צריך לחזור ולומר אותו. מקור העניין הוא בגאונים [סדר רב עמרם גאון דף פ"ד ע"ב, מחזור ויטרי סימן א' עמוד ו']. יש האומרים, שצריך לחזור משם ואילך את כל הסדר. אבל נקטינן, כי אין צריך לחזור עד כדי כך, אלא היכן שהאדם נזכר, יאמר זאת, ואין חיוב לחזור כפי הסדר.

והכוונה שצריך לכוין בפסוק זה, זהו הפשט הפשוט, לכוין את הכוונות הפשוטות, שהקב"ה נותן לנו בשפע, פותח לנו את ידיו. ישנם אף הנוהגים להרים את הידיים, בכדי לקבל את השפע מלמעלה.

מישהו שאל אותי, אם רוצים להראות שמקבלים, א"כ למה מפרידים את הידיים? שירימו את הידיים למעלה, ויצמידו אותם זו לזו? אמרתי לו, מה אתה חושב, שנקבל קצת שפע? הלא יביאו לנו סלים מלאים. הקב"ה נותן בשפע, ואנחנו מראים בפעולה גשמית שאנו מקבלים את השפע. 'משביע לכל חי רצון', הקב"ה משביע לכל חי מה שצריך, ונותן לו את בסבר פנים יפות וברצון.

ביאור השמות הקדושים הללו, פא"י מלשון פאה. כמו לגבי פֶּאֶת שְׂדֶךְ [ויקרא י"ט, ט"ו], דהיינו, קצה השדה. הרי שמחלקים מנות לכל אחד, נותנים פאה לכל אחד ואחד מן הקצה, כל אחד כמה שמגיע לו, כפי מה שהוא צריך. וכן השם חת"ך, מלשון חתיכה. דהיינו, נותנים לכל אחד את הקיצבה שלו.

אבל יש להבין, מהו סא"ל? לכאורה צריך להיות לשם זה משמעות? לפי דברי מוהר"ן שראינו, בעניין הפסוק 'אתה סתר לי', ישנו פתח להבין זאת. דהיינו, הס"מ עוצר מהאדם את קבלת השפע, והאדם נידון לפי מעשיו.

ודברים מתאימים לדברינו, ראיתי בספר באתי לארמוני [חלק ו' עמוד רל"ד], הוא לא נכנס שם לבאר את פירוש השמות פא"י חת"ך, אבל הוא מבאר את הקשר של שמות אלו. לאור ההקדמות שהבאנו עולה, כי שם חת"ך, עיקר עניינו חיתוך וקיצוב פרנסה. שם סא"ל, עיקר עניינו הגנה והסתרה, שלא תהיה יניקה לסטרא אחרא. ועניין זה קשור לפרנסה. משום שבאמת, יש הרבה אנשים שמרויחים הרבה, ישנם אנשים שלא חסר להם כסף, אך לעומת זאת גם מבזבזים המון, וחיים חיים ראוותניים ולא מסתפקים במועט, ובסופו של דבר לא נותר להם מאומה. דהיינו, לפרנסה טובה לא משנה המחזור שהאדם מרוויח, אלא כמה נשאר לו לצרכיו הבסיסיים, הרבה פעמים ראינו אנשים שנחשבים בחברה עשירים, ואין להם במה לגמור את החודש. הכסף ממש "נוזל" ונעלם להם, ואינם שולטים בזה. לעומתם אתה רואה תלמידי חכמים שמשתכרים פרוטות בכולל, וב"ה לא חסר להם כלום.

השם פא"י עניינו, פדיית ניצוצי הקדושה של אדם שנפלו לקליפות, וגם שם זה קשור לפרנסה. כיון שידוע לנו מן הספרים הקדושים, שאדם שפגום בבריתו, אין ברכה בפרנסתו ואינו נהנה מיגיע כפיו. אדם שבעוה"ר ענייני הקדושה אצלו, אינם בסדר, פרנסתו היא בלא ברכה. וחז"ל רמזו זאת באומרים, הכל תלוי במו"ל [זוהר הקדוש במדבר, דף קל"ד ע"א. ועיי' שע"ה אהע"ז ח"א סי' ר"ד]. כל הכסף שלו, בסופו של דבר הולך לקליפות, השם ירחם. פירוש 'קליפות' היינו, עורך דין, רופאים, נפילות בבורסה וכדו'. כמה אנשים עושים משפטים רח"ל, ומוציאים כסף על עורכי דינים, 'עוכרי דינים'. שמעתי על מישהו, שהיה לו משפט על

שערי יצחק – השיעור השבועי

יביאו להם את כל עבודות הנגרות והסנדלרות, לא תהיה לו פרנסה מכך. אסדכן, היאך הם בכל זאת חיים? לכן, עונה לו הרב, אני אגיד לכם מה קרה. בזמנו, הקב"ה נתן לנו מן, כי היינו במדבר, ולא היו שם גויים, ממילא לקחנו את המן לעצמנו. אבל עכשיו, אם הקב"ה יוריד לנו מן, אתם הגויים הייתם חוטפים אותו בכח הזרוע. לכן הקב"ה שולח לנו את המן ישר לבית שלנו, ואינו שולח לנו זאת לרחוב. ליהודים ישנה ברכה בפרנסה, כי הם מקבלים זאת ישירות מהקב"ה. ישנה ברכה בכסף, והכל תלוי במעשים שלנו. ובתנאי שהאדם שומר את עצמו. אנו צריכים להתפלל, תכף עשיית, 'כתבינן בספרא דפרנוסי ומזוני', בודאי שהדבר חשוב מאד, אבל למעשה הדבר תלוי באדם. כמה שישמור יותר על עצמו, ילך בדרך ה', בדרכי קדושה וצניעות, כך יהיה לו יותר ברכה והרווחה, אפילו במעט כסף. אין משנה מהי הכמות, העיקר שיהיה בהנהגה הנכונה.

שאלה מהקהל: מה הפירוש סא"ל?

תשובת מרן שליט"א: סא"ל ר"ת, 'אתה סתר לי'. השם הקדוש הזה, הוא בעצם מגן, שהברכה בכסף תלך למקומות הנכונים. והשם הזה, הוא מגן ומסתור, 'אתה סתר לי'. פא"י וחת"ך פירושם, שקיבלת את המנה שלך. אבל ח"ו, שלא יתבזבזו על דברים בטלים. שם זה, הוא מגן ומסתור.

פירוש המלה מצפ"ץ, הנאמרת ב"ג מדות במקום שם הוי"ה כאשר אין מניין.

כעת נבאר, מה פירוש המלה 'מצפ"ץ'. יש לי בזה בס"ד כמה פירושים, אבל נאמר פירוש אחד. הפלא ופלא. אם תחלקו את המלה לשניים, יהיה 'מצ' 'פץ'. 'מצ' על שם, על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא [ותהלים ל"ב, ו], דורשת הגמרא [ברכות דף ח' ע"א], 'לעת מצא' זו אשה. כשהאדם מגיע לזמן הנישואין, **מצא אשה מצא טוב** [משלי י"ח, כ"ב].

ירושה, או דבר אחר, ובמשך שנתיים הוא נלחם. ואכן הצליח, וזיכו אותו במשפט. אבל רח"ל, אחרי חודש הוא נפטר... מרוב עגמת נפש שעבר. א"כ מה הרוויח? רק לחץ ומתח. ולא נשאר להם לעצמם מאומה.

התייחסות מרן שליט"א לגזירות האחרונות שנגזרו על לומדי התורה ומשפחות ברוכות ילדים, ודברי חיזוק בעניין הפרנסה.

חשוב לדעת דבר זה, ובפרט בתקופה שלנו. לצערינו, ישנם גזירות קשות, גם בעולם התורה, הישיבות והכוללים, שרוצים לצמצם את פרנסתם, וכבר בפועל התחילו בקיצוצים, וגם בקצבאות של משפחות ברוכות הילדים. אולם צריכים לדעת, **פי אין לי"י מעצור להושיע פרב או במעט** [שמואל א' י"ד, ו]. יכול להיות שיהיה לאדם קצת כסף, ויהיה לו בזה הרבה פרנסה. אסור לפחד מהגזירות שלהם.

ראיתי רמז נפלא בפסוק, שְׁרִים רַדְפוּנִי חֲנָם וּמִדְבַּרְךָ פָּחַד לִבִּי [תהלים קי"ט, קס"א]. לפעמים השרים גוזרים גזירות, אבל אינני מפחד מהם, אלא 'מדברך פחד לבי'. הפחד אינו מהם, אלא רק למה הקב"ה הביא עלינו גזירה זאת? כי הם רק בתורת 'רצועת מרדות' לעם ישראל.

שמעתי סיפור נפלא, היה באיזו עיירה, כוֹמֶר (בעברית אומרים כוֹמֶר) אחד, שאמר לרב העיירה, פעם הקב"ה אהב אתכם בני ישראל, אבל היום כבר אינו אוהב אתכם. אמר לו הרב, מניין לך? ענה לו, כשהייתם במדבר, כל יום הקב"ה הוריד לכם מן, וביום ששי פעמיים. אבל עכשיו, היכן המן? אם אינכם מקבלים מן, סימן שהקב"ה אינו רוצה לתת לכם. אמר לו הרב, **עֲנֵה כְּסִיל פְּאוֹלָתוֹ [משלי כ"ו, ה'], בוא נעשה חשבון. ישנם בעיירה שלנו הרבה יהודים, אחד סנדלר ואחד נגר, כל אחד במלאכתו. אתה יודע, הסנדלר הוא עני, והנגר עני. אמר הכומר, אכן אני יודע, כולם עניים. שאל הרב, א"כ כיצד הם מתפרנסים? אפילו**

הקשר לענייננו, הוא הפלא ופלא. הרי אנו מצפים לזמן, שבו הקב"ה יחזיר אותנו. הקב"ה הוא כמו חתן, וכנסת ישראל נחשבת אשתו של הקב"ה. א"כ אנו מתפללים לקב"ה, 'מִצֵּה, כלומר שיגיע עת מצוא. פִּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִמֵּיִם רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֶכֶד [ותהלים קמ"ד, ז]. שם הוי"ה ברוך הוא, מדבר על הקב"ה בעצמו, היה הוה ויהיה. השם 'מצפץ', המקביל לו בא"ת ב"ש, מדבר עלינו, שהקב"ה ישיב אותנו ויחזירנו אליו.

אקרא לכם קצת מתוך מה שכתבתי בזה [בנפלאות מתורתך פר' כי תשא], 'אותיות מחכימות', אפשר לומר, כי רמז זה משמעותו יהיה מובן על ידי חליקתו לשניים, מצ פץ. 'מִצֵּה, לשון מציאה, על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא. ואמר רבי חנינא במסכת ברכות דף ח', לעת מצא זו אשה. ר"ל שאנחנו מייחלים לזמן שהקב"ה יחזיר שכינתו לציון ויקרבנו שוב אליו כבראשונה, כמו בעל שמחזיר את גרושתו, ומכניסה שוב לחופה כידוע. יש בזה כמה וכמה רמזים. 'פִּצְנִי, לשון פדיון, כמו הפִּזְצָה אֶת דָּוִד עֲבָדוֹ [ותהלים שם פסוק י], פִּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִיַּד בְּנֵי נֶכֶד [שם פסוק י"א]. דהיינו, שיפדה ה' את ישראל מיד כל מבקשי נפשם. חושבני שראוי לכוון בדברים הללו, והדבר יוסיף הרבה מעלות לאדם.

מהו איסור הזכרת שם עבודה זרה, מדוע לא מזכירים את שם ס"מ, עניין הזכרת תאריך לועזי, והזכרת שמם שלדשעים.

בעניין הזכרת השם ס"מ. כידוע שלא אומרים את השם הזה, בכדי שלא לתת לו כח.

כתוב בשער המצוות לרבינו האר"י [פרשת משפטים דף ט"ז ע"א], דבר שצריך להבין ולהסביר אותו. איסור הזכרת שם אלד"ם אחרים, כדכתיב וְשֵׁם אֱלֹדִים אַחֲרֵים לֹא תִזְכְּרוּ [שמות כ"ג, י"ג]. דע, כי עיקר איסור זה הוא, שלא יזכיר שמו של סמא"ל הנקרא אלהים אחרים כנודע. ובפרט בלילה, לפי שאז ממשלת החיצונים. וכל המזכיר שמו מגביר כוחו.

דרך אגב, גם כשמזכירים שמות שלדשעים, הוא הדין והוא הטעם. רצוי שלא להזכיר את שמותם, כיון שבכך נותנים להם כח. כמה שפחות להזכיר, ולהימנע מזה. ואינני מדבר על הזכרת שמות החדשים שנהגו בהם הנצרים, שגם מכך ראוי להימנע, וכן מספר השנים שלהם. צריך להשתמש בתאריך העברי. שמות החדשים שהם קוראים, רצוי שלא להזכירם בשמותיהם, אפילו כשאדם כותב צ'ק, יכתוב תאריך עברי, והבנק בעל כרחו חייב לקבל את הצ'ק. וכן בהזמנות, אין להשתמש בחדשי הגויים. זה אינו איסור, אבל ראוי מאד להימנע. אם מוכרחים, אפשר להוסיף 'למנינם'. ויותר טוב להזכיר את החודש במספרים, אבל לא לבטא 'חודש ראשון', 'שני', 'שלישי', וכדו'. אלא אחד, שתיים, וכו'. והטעם הוא, כי אם אומרים 'שני', הרי שהוא מתייחס לראשון, ורק חודש ניסן הוא ראש לחדשים, כמש"נ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֵם רִאשׁוֹן חֳדָשִׁים, ראשון הוא לָכֵם לְחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה [שמות י"ב, ב]. וגם השימוש במספרים, הוא רק כאשר יש הכרח.

אפילו את שם של נצרי, יש נמנעים מלהזכיר, כי יכול להיות שהוא בגדר עבודה זרה, ונאמר 'שם אלד"ם אחרים לא תזכירו', וזאת אעפ"י שהרמב"ם [במקומות רבים, כוללם בהלכות תשובה, ובהלכות מלכים פי"א ה"ד] מזכיר אותנו.

ממשיך וכותב בשער המצוות, וכל המזכיר שמו, מגביר כוחו. היפך מפסוק, בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי [שמות כ', כ"א]. כל מקום שמזכירים את שם ה', אדרבה, יש בזה ברכה, ומגבירים את כח הקדושה. ולא עוד, אלא אפילו להזכיר שם השדים, ומביא כאן שמותיהם בלע"ז, אין להזכירם, כי מגביר כחם. וכשהיה מורי זל"ה, דהיינו האר"י ז"ל, מזכירו, היה אומר סְמִיךְ מֵיִם ולא עוד. משמע, שהוא לא רצה לומר אפילו את האותיות הנוספות. ופעם אחת הייתי מדבר עם אדם אחד, והזכרתי לסמא"ל, כך כותב רבינו

במסכת סנהדרין [דף ס' ע"ב] אומרת המשנה, הנודר בשמו והמקיים בשמו, עובר בלא תעשה. הכוונה לנודר בשם עבודה זרה. הנודר והמקיים, הכוונה שהוא נשבע. התרגום של שְׂבָעָה [במדבר ל', ב'], הוא 'קיים'. אומרת הגמרא [שם דף ס"ג ע"ב], מנלן? דתניא, ושם אלהים אחרים לא תזכירו, שלא יאמר אדם לחבירו, שמור לי בצד עבודה זרה פלונית.

ובהמשך מביאה הגמרא מעשה, כי אתא עולא, כשעולא בא לאתריה דרבא, בת בקלנבו, דהיינו הוא התעכב בדרך, וישן במקום שנקרא קלנבו. אמר ליה רבא, והיכא בת מר? היכן לנת בלילה? אמר ליה, בקלנבו. אמר ליה, והכתיב, ושם אלהים אחרים לא תזכירו. שואל רבא את עולא, איך אתה מזכיר 'קלנבו', שהיא ע"ז, כי קראו לעיר על שם הע"ז. אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן, כל ע"ז הכתובה בתורה, מותר להזכיר שמה. כתוב בתורה פֶּעַל צֶפֶן [שמות י"ד, ב'], וכן פְּמוֹשׁ [במדבר כ"א, כ"ט], ועוד שמות של ע"ז, ואותם מותר להזכיר. והא היכא כתיבא? שואל רבא את עולא, היכן כתוב 'קלנבו' בתורה? הביא לו עולא פסוק בספר ישעיה [מ"ז א'], דכתיב, פָּרַע בַּל קָרַס נָבוֹ. ו'קל' הכוונה, שהוא דבר בלא ערך ואינו חשוב.

נמצא א"כ, שהגמרא אומרת במפורש, כי איסור 'שם אלהים אחרים לא תזכירו', מדובר על הזכרת שם של ע"ז. אמנם הגמרא אומרת דוגמא, לא יאמר אדם לחבירו, שמור לי בצד ע"ז פלונית. ובתוספתא [עבודה זרה פ"ז ה"ה] ובמדרש הגדול [שמות שם אות י"ג] מובא, לא יאמר אדם לחבירו, המתן לי בצד ע"ז פלונית, ואני אמתין לך בצד ע"ז פלונית. אבל למעשה, אין פירושו כי רק באופנים הללו הדבר אסור, אבל להזכיר ע"ז סתם, מותר. אלא הכוונה היא, אפילו באופנים הללו, שלאדם יש צורך בכך, הוא רוצה לומר לחבירו היכן לחכות, מחפש מקום גדול בסביבה, כגון 'על יד תחנת דלק', או להבדיל

חיים ויטאל זצ"ל, והיה בלילה. ובבוקר כשהלכתי לבית מורי זלה"ה, והסתכל במצחי, ואמר לי, הנה בלילה הזה עברת על 'שם אלדיים אחרים לא תזכירו'. האר"י ז"ל ראה על מצחו, שהזכיר שם טמא זה. והזהירני מאד, שבשום אופן לא ביום ולא בלילה לא אזכיר שמו ולא כיוצא בו. ובפרט בלילה, שאז יכול להתגבר על המזכירו, להחטיאו ולהענישו, וגם על בני אדם אחרים בסיבת האיש המזכירו. האדם שמזכירו עלול לבוא לידי חטא, ולסבול ייסורים, וגם אנשים אחרים ששמעו זאת, יסבלו בגללו. זהו חידוש גדול, שהרי הס"מ הוא מלאך.

דרך אגב, ישנם השואלים, מדוע הוא נקרא בשם זה? הפשטות היא, שהוא נקרא כך על שם 'שמאל', דהיינו 'סטרא דשמאלא'. שמו נקרא על משקל השם 'רפאל', אינני רוצה להזכיר את השם, אבל משקלו כ'רפאל'. לפי מה שזכרנו, איננו מזכירים את השם ממש, אלא סמ"ך מי"ם, אולם ניקודו כ'רפאל'. וראיתי אחרים, המנקדים זאת 'ספ', בפתח ודגש. כנראה הם מפרשים את שמו, מלשון 'מסמא', כלומר שהוא מסמא את עיני האדם מלראות את האל. כן כתב מהר"ל מפראג. וכן הביאו בכמה ספרים אחריו וכגון בכלי יקר פרשת וישלח, והחיד"א בצוארי שלל הפטרת בראשית, כדבר ידוע. לא חיפשתי במפרשים שקודם מהר"ל מפראג. לפי פירוש זה, הכוונה היא, שהוא ח"ו מטעה את האדם. לפעמים הוא מראה לאדם על עבירה, שהיא מצוה. ועל מצוה, שהיא עבירה. ממש מסמא ומטעה אותו. אבל לגירסתינו, 'ספ' היינו מלשון מחיקה, כמו בלשון הגמרא, 'סְמִי מהכא', או 'יְסִמְיָה', שפירושו תמחק את הבריייתא הזאת. וכן הוא, מוחק את האל ח"ו.

בכל אופן, מה שאומר רבינו האר"י ז"ל, כי 'עיקר האיסור' הוא, שלא יזכיר את שמו, לכאורה זהו קצת פלא. להגיד שזהו 'עיקר האיסור'?

י'על יד בית כנסת מסויים. אבל אם יש שם בית ע"ז, אסור להזכירו, בכדי שיהיה היכר, ואפילו שיש בכך צורך. קל וחומר, אם הוא מזכירה בלא צורך. וכך מפורש בשאלות דרב אחאי גאון ויתרו שאלתא נ"ב, ואסור לאדכורי שמים דע"ז, שנאמר וישם אלדים אחרים לא תזכירו.

וזהו המקור לדברי הרמב"ם, שמסדר דינים אלה והלכות ע"ז פ"ה ה"י וכותב כך, הנודר בשם עבודת כוכבים והנשבע בה, לוקה. שנאמר, וישם אלדים אחרים לא תזכירו. אחד הנשבע בה לעצמו, ואחד הנשבע בה לעבודת כוכבים. ואסור להשביע העובד כוכבים ביראתו. אפילו להזכיר שם עבודת כוכבים שלא דרך שבועה, אסור. שנאמר, לא תזכירו. דהיינו, אל תחשוב שזהו דוקא אם האדם נשבע, והוא הדין להשביע גוי, אלא שעצם ההזכרה אסורה, שנאמר לא תזכירו. אח"כ [הלכה י"א] מוסיף הרמב"ם, לא יאמר אדם לחבירו, שמור לי בצד עבודת כוכבים פלונית, וכיוצא בזה. נמצא, שאסור להזכיר שם ע"ז סתם.

א"כ קשה, איך יתכן שיבוא רבינו האר"י ויאמר, ש'עיקר האיסור' הוא, להזכיר את שם ס"מ. לפני שבא רבינו האר"י ואמר זאת, סברו כולם שהדבר מותר, אפילו מהרח"ו חשב להתיר זאת, ורק מאימתי שרבינו האר"י גילה שאסור לומר זאת, התפשט בעולם שאומרים סמ"ך מ"ם. אבל משמע, כי הפשטות היא, שהדבר מותר, כיון שזהו שם שלמלאך. ממילא לבוא ולומר, שזהו 'עיקר האיסור', הדבר פלא. וכי מה שכתוב בגמרא וברמב"ם, אינו עיקר האיסור, אלא טפל?

אלא אם כן נאמר, שמחדש לנו האר"י ז"ל, כי גם הוא נקרא עבודה זרה, וכוונתו היא שגם הוא בכלל האיסור של ע"ז. אך קשה הלשון, 'עיקר האיסור'. אם הוא היה השורש לכל הע"ז שבעולם, הייתי מביין. אבל אינני חושב שנכון לומר כך. אכן גם הוא נקרא 'אל אחר', אבל אין פירושו שהוא הבסיס לכל הע"ז.

בזהר הקדוש [פרשת כי תצא דף רע"ז ע"ב] כתוב, מסטרא דסם המות, נוקבא דסמאל. דשפחה הות למטרוניתא. נוקבא וסמאל אל אחר, עבד הוה ליה לקודשא בריך הוא. לבתר דעבידו גרמייהו אלוהות, הם עשו את עצמם ע"ז, וקודשא בריך הוא עתיד לאעבר לון מעלמא, ולממחי לון. הקב"ה עתיד להעביר ולמחות אותם מהעולם. ס"מ, הוא השר שלעמלק, שרו שלעשיו. שואל הזהר הק', ואם תאמר, אם בני אדם עשו אותם אלוהות שלא ברצונם, למה מענישים אותם? הרי אינם אשמים בכך?

אכן, לפי מה שמפרש כאן בעל מתוק מדבש [אינו באוצה"ח והוקלד משמיעה], הם עושים צלמים וצורות, וממשיכים כח סטרא אחרא, ועובדים אותם. ממילא יתכן כי הוא שורש כל הכוחות, ואס"כ התשובה פשוטה, וכנזכר לעיל. אבל הדבר אינו כתוב בדברי הזהר הק', אלא זהו רק לפי פירושו.

ממשיך הזהר"ק ואומר, אלא כד הוה דור המבול ודור הפלגה ידעי בהון, הם ידעו אותם והיו משתחווים להם, באותו כח שלמקטרגים, והיו יורדים אליהם. הם עשו זאת מרצונם. וממללן להון באינון צולמין. נמצא, שהאנשים הם שעשו אותם ע"ז, והם הסכימו והצטרפו לכך. אמנם הם לא התחילו, אבל כיון שהאנשים כך עשו, באותו הכח שהיו מקטרים ומשתחווים להם, הוה נא חדא לגבייהו <ד' תיבות אלו ל"מ בזהר שלפני, נ"ד>, והם שיתפו פעולה עם הדבר.

חושבני, כי טוב יותר לומר, שמה שכתוב כאן בשער המצוות, אינו מדויק, אלא יותר מדויק איך שכתוב בספר "שער הכוונות" [דף נ"ב עמוד ד' עניין תפילת ערבית, סוף דרוש א'], דע, שבחצות לילה הראשונה אין ראוי לומר כלל שום סליחות, ולא להזכיר שלש עשרה מדות דועבור. דיברנו על כך בעבר [מוצש"ק שופטים ה'תשע"א], שלא לומר סליחות, ובעיקר הכוונה

אליך נערים וסבים, תמוכים בטוחים על רחמך הרבים'. ולצערינו, אני רואה אנשים שזקנם כבר לבן, ואינם עולים לשליח צבור, כיון שאינם רגילים ואינם בקיאים. אם הם לא למדו מילדותם, אין להם גירסא דינקותא. על כן, צריך למצוא דרך, כיצד לשתף את הילדים באמירת אשמורות. כי אם לא כן, כשיהיו גדולים, הם לא ידעו איך לעשות את המנגינה.

חושבני שהדבר יכול להיות בכמה אפשרויות, או אלו שלומדים אצל מארי, שבחודש אלול המארי ילמד אותם אשמורות, או לפחות שיקומו ביום ששי. קשה לומר לילדים, תקומו בבוקר, כי הם יהיו עייפים כל היום. אבל ביום ששי, בלאו הכי לומדים רק חצי יום, א"כ גם אם הילד יקום מוקדם, יוכל לישן אחר הצהרים.

וישנם גם אברכים השואלים, איך אני אקום לאשמורות, אני לומד בכולל ואהיה עייף, א"כ מה לעשות? האם יותר חשוב לומר אשמורות, או הלימוד תורה בכולל? למעשה אנו סוברים, כי אכן לימוד התורה הוא הדבר הכי חשוב, אבל חודש אלול הוא זמן תשובה ורחמים, וצריך להקדיש זמן לאשמורות. כך כותב הטור ברקת, והביאו החיד"א בברכי יוסף [תקפ"א סק"ז], וכן הביאו בעל שערי תשובה [שם סק"א], ובעל כף החיים [שם סק"ז], בחודש אלול ובעשייתו, יותר טוב לומר סליחות ותחנונים עם הציבור, מללמוד תורה. וכן ראיתי מקצת רבנים ותלמידי חכמים, אע"פ שהיו עוסקים תמיד בגופי הלכות וחיבורים, בחודש אלול היו מניחים קצת מסדרם ללמוד גירסא ויאמרו תחנונים.

מצד שני, בשם החזו"א מביאים, שהוא העדיף יותר את הלימוד. כך מובא בספר פאר הדור [חלק ד' דף קפ"א]. באחד מימי אלול, נכנס אליו אברך מרביץ תורה. שאל אותו, איך אתם באלול? האברך ענה, אני מרבה בלימוד המוסר. החזירו, ואני לומד יותר גמרא.

לי"ג מדות, בחצות הלילה הראשון, זולתי בליל יום הכפורים, שאז אפשר לומר י"ג מדות. לכן בליל ראש השנה, איננו נוהגים לומר אל מלך וי"ג מדות, אלא י"י הוא האלדיים. אמנם ישנם הנוהגים לומר זאת, וכך היה המנהג בעבר, אבל במשך הזמן מנהג זה הלך והתבטל, על פי המקובלים שאומרים, כי הדבר חמור מאד. וכן כתוב כאן מפורש, 'זולתי בליל יום הכיפורים'.

הערת העורך: מה בדבר הושענא רבה שמנהיגו לומר י"ג מדות, ואולי אם אומרים בסוף הלילה שאני, מה גם שלדעת מרן שליט"א אומרים את ההקפות בתוך התפילה וא"כ הוא כבר יום, נ"ד. תשובת מרן שליט"א: טוב כתבת, ואכמ"ל.

אימתי זמן אמירת האשמורות (סליחות), וחיזוק בעניין חשיבות אמירת אשמורות בימים אלו, כיצד יש לנהוג עם ילדים ונערים בעניין אמירת אשמורות, וכיצד ינהגו בחורים ואברכי כולל המתקשים לקום לאמירת אשמורות מחמת לימודם.

זמן אמירת האשמורות, אינו מוגבל, אפשר לאמרם כל שעות היום, אבל השעות הרצויות הם, מאחרי חצות לילה, עד תפילת שחרית. או בסוף האשמורת האחרונה, או בחצות הלילה. אבל מי שלא הספיק, יכול לאמרם כל היום. וכפי שאמרנו, חוץ מחצי הלילה הראשון.

זכורני כשהיינו ילדים אבא מארי זצ"ל היה מלמד תלמידים כל יום שעתיים, לומדים פרשה, הפטרה, רש"י, הלכה. ובחודש אלול, חוץ מהלימוד, היינו אומרים אשמורות. וכאשר הגענו לפיוט 'ערוני רעיוני וסוד ליבי ומשאלו, הגות דברי תחנוני בזמרת אל ומהללו, ולא אתן שנת לעיני' וכו', הרי כאן ישנן שתי גירסאות, האחת למי שקם בחצות, שאומר 'חצות ליל בגללו', והשנייה למי שקם בסוף הלילה, שאומר 'סוף ליל בגללו'. א"כ אבא מארי היה אומר לנו, תאמרו 'לא אתן שנת לעיני' כעת" בגללו'...

דרך אגב, חושבני שזוהי נקודה חשובה מאד. לצערינו, כיום איננו רואים ילדים באשמורות. הם נמצאים בתלמוד-תורה, או בישיבה. 'שבנו

רואים בזה שני כיוונים, שתי שיטות, מסתמא אלו ואלו דברי אלד"ם חיים, הכל לפי האדם, אבל חושבני כי לפי המצב שלנו, צריכים יותר להרבות בסליחות ותחנונים, כי לצערינו צריך הרבה חיזוק ביראת שמים, ולא צריכים לברוח מהקב"ה. לצערינו, אני רואה בכל ימות השנה, שישנם אברכים בתוך כדי התפילה, פותחים להם ספרים ולומדים. עניין האמונה ויראת שמים, צריך הרבה חיזוק, וכעת זה הזמן.

חשבתי לכאורה, שאולי ישנה ראייה לדברי החזו"א. הרב אלעד יוסף הי"ו שלח לי דפים בשבת בבוקר, בעניין שדיברנו בשיעור הקודם, למה נקרא החודש בשם 'אלול', והבאנו רמז מהפסוק לולא האמנתי לראות בַּטֹּב יְהוָה (תהלים כ"ז י"ג), 'לולא' אותיות אלול.

אבל ראיתי כאן רמז חדש, בספר של הרב ישראל דרדק, שיצא כעת בשנת ה'תשע"ג, בשם "ההילולים קודש לה'" [דף ח"א], כתוב שם כך, [אין באוצ"ה והוקלד משמיעה, נ"ד] לולא תורתך שֶׁשָׁעִי אֶז אֲבִדְתִּי בְּעֵנִי [תהלים קי"ט, צ"ב], לולא אותיות אלול, העצה היחידה בימי אלול רק תורתך שעשועי, התורה אצלו כמו שעשועים, ולולי זה אבדתי בעניי, דרך בכח התורה אנחנו יכולים להתחזק באלול, כך כתוב בקוטנריס תשובות והנהגות בשם הגר"מ שטרנבוך שליט"א. והוא מוסיף ומבאר, למה נרמז כאן 'אלול' בהיפוך האותיות? אנו יושבנו שאלה זאת, בפסוק 'לולא' האמנתי. וכך כתב שם, כתוב בספר משנת יוסף, כדי להצליח בלימוד, אדם לא יחשוב שתוך תקופה קצרה יהיה כבר גאון הגאונים, התחיל ללמוד כבר רוצה לדעת את כל הש"ס. כתוב בפסוק, לֵב חָכָם לִימִינוּ, וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ [קהלת י', ב'], ישנו אדם המתחיל ללמוד, מסתכל לסוף הספר ורואה שישנם עוד הרבה דפים, א"כ הוא אומר, מתי אספיק ללמוד את כל המסכת? אבל, 'לב חכם לימינו', הוא מסתכל כמה דפים כבר למדתי, ולא כמה נשאר. ולכן רמזו

חודש אלול, מהסוף להתחלה. שתסתכל כמה דפים יש לך בחשבון, כך הוא מביא כאן בשם רש"י. אולם עניין זה כבר נמצא במדרש רבה [ויקרא פרשה י"ט אות ב'].

כתוב בפסוק, אֶת פְּנֵי מִבֵּין, חֲכָמָה. וְעֵינֵי כָסִיל, בְּקֶצֶה אֶרֶץ [משלי י"ז, כ"ד]. 'פני מבין חכמה' היינו, הוא רואה מה שיש לפניו ואומר, כעת אני לומד את הדף הזה, ולא מעניין אותי מה יש בהמשך. אבל, 'עניי כסיל בקצה ארץ', הוא מחפש מתי יגמור את כל הש"ס. וכשרואה שישנם כל כך הרבה ספרים לאלפים, הוא אומר, מה אעשה? וממילא הוא מתייאש.

וזהו לשון המדרש שם, כך מי שטיפש אומר, מי יכול ללמוד את התורה? סדר נזיקין, שלושים פרקים. הכוונה בבא קמא ובבא מציעא ובבא בתרא ביחד, הם נקראים 'סדר נזיקין'. כלים, שלושים פרקים. מסכת שבת, כ"ד פרקים. מי שפיקח מה הוא אומר, הריני שונה שתי הלכות היום, שתי הלכות למחר, עד שאני שונה את כל התורה כולה. >כתבתי כפי הנוסח שלפניי, הערת העורך נ"ד. > לכאורה אמרתי, מכאן ראייה לדברי החזו"א, שב'לולי תורתך' רמזו אלול, וכתוב 'תורתך שעשועי'. ומה נעשה לראיה זו?

הערה מהקהל: כתוב שם 'לולי' ביו"ד?

תשובת מרן שליט"א: יפה מאד. הרב אליהו נהרי הי"ו ענה את התשובה, זוהי טעות מעיקרא. לא כתוב לולא, אלא 'לולי' ביו"ד, זהו לשון יללה. אעיקרא דמילתא, פירכא. אינני יודע איך הביאו רמז כזה. הרמז שאנו אמרנו, בפסוק 'לולא' האמנתי לראות, שם כתוב באל"ף. אבל כאן כתוב עם יו"ד. א"כ יוצא כי כל העניין הזה הוא טעות, כנראה נודמן להם ספר משובש, ואין בכך שום הוכחה.

הנה לאחרונה בחודש סיון ותמוז, עשו בארגנטינה שחיטה שלנו לקראת החגים, ושאלתי לגבי המליחה, ואמרו לי כי מולחים שם רבע בקר, דהיינו מאה וחמשים או מאתיים ק"ג, מולחים את הבשר בכמויות. א"כ אין מה לעשות, וכל אחד יעשה בביתו מליחה של שמונה עשרה דקות, זהו מה שניתן לעשות. לא מספיק לעשות חליטה, אלא לכתחילה צריך למלוח שמונה עשרה דקות, ולשטוף. אפשר להזמין בשר ב'מליחה מיוחדת', בחנות "זול למהדרין" ברעננה, או שיפנה לרוב שילה יגאלי הי"ו או לרוב יוסף ימיני הי"ו.

היה אצלי השבוע הרב ירמיהו חנינא הי"ו, שהוא היה המפקח שם כעת על השחיטה בארגנטינה, שהיתה בהשגחתו של הרב משה מעטוף הי"ו מקרית מלאכי, שהוא מומחה גדול בענייני טרפיות, ממש בדרגא ראשונה. והרב חנינא הי"ו, מכולל מיר בירושלים, היה המשגיח על ההכשרה, מהשרייה והמליחה, עד שמגיע לשקיות. שניהם תלמידי חכמים יראי שמים, בקיאים ומנוסים. והם שאלו אותנו, מה אנו דורשים במיוחד שיהיה בהכשר שלנו? אמרתי להם, אנו רוצים את הכי מהודר שאפשר. וכיון שיש שם במפעל, בשר חלק, וכשר, וגם טרף, לכן בכל שאלה הכי קטנה, זה עובר ישר למסלול הכשר. גם המספרים שעושים על הבשר, כיון שלפעמים עושים את החותמת על משהו שומני, א"כ במליחה המספר יורד וכבר אינו ברור, ממילא מעבירים אותו לכשר. וכך נוהגים בכל שאלה ובכל ספק הכי קטן.

אני שמח מאד בכך, ראיתי את המשגיחים, וברוך ה' אפשר לסמוך עליהם ממש בעיניים עצומות. וגם בכל מיני שאלות, כגון בעיות של ניתוחים שעושים בכרסים. בארגנטינה הפרות והעגלים נמצאים במרעה טבעי, לא נותנים להם אוכל, אלא מייחדים להם שטחים גדולים, וא"כ אין שאלות בכרסים כלל. וכן במי השרייה, עשו מים מדי קרים, ארבע

והעיקר מה שצריכים לחזק בתקופה הזאת, את האמונה ויראת שמים, גם בלימוד ספרי מוסר, ובודאי שצריך ללמוד תורה, אבל שיהיה תורתך שעשועי, שילמד בשעשוע ובשמחה, ולא שישב כל היום ללמוד מוסר, או כל היום בתפילות ותחנונים. אבל אם הלימוד תורה מתמעט קצת, בשביל התפילות והתחנונים, חדש אלול זה הזמן. כמו שאדם לא יאמר, שביליל הסדר הוא ילמד גמרא, במקום הגדה שלפסח, כי עכשיו הוא הזמן לומר הגדה שלפסח. וכן מגילת אסתר, בשביל מה אקרא פעמיים, אולי אקרא פעם אחת? אלא לכל דבר, יש את הזמן שלו. ואדרבה, על ידי זה תורתו תתברך, ותהיה תורה רצויה יותר בעיני הקב"ה, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

הבהרה בעניין כשרות המליחה בבשר ועופות שבהכשר בד"צ "פעולת צדיק" ו"ישא ברכה", ודברים בשבח השחיטה והבדיקות שלבשר בקר שיובא מארגנטינה בהכשרים הנ"ל.

בשיעור מוצ"ש"ק פרשת ראה, דיברנו על עניין החליטה, והמליחה המיוחדת. ראיתי שישנם אנשים שהבינו, כי ח"ו ההכשר של בד"צ "ישא ברכה" יחד עם בד"צ "פעולת צדיק" על הבשר והעופות, הוא רק בדיעבד. אבל לא היו דברים מעולם.

גם הסתכלתי בשיעור כפי שנדפס, וחושבני שהדבר ברור. אבל אמרתי זאת, רק בכדי למנוע טעות מהאנשים, שלא יחשבו שכיון שיש לכל את ההכשר שלנו, אולי עשו לזה גם מליחה מיוחדת. על זה דיברתי בעניין הפסטרמה והבשרטחון. ומבחינה זאת, כל הכשרויות שבעולם, הם בדיעבד. כי גם בהכשר הכי טוב בעולם, לא עושים מליחה מיוחדת. א"כ בד"צ "ישא ברכה" יחד עם בד"צ "פעולת צדיק", הם מההכשרים המצויינים שיש, מבחינת הכשרות. רק מבחינת המליחה המיוחדת, מאחר ולפי המצב במפעלים כיום, אין אפשרות לעשות מליחה בחלקים קטנים.

מעלות, והם פסלו זאת, כי אי אפשר להשרות
כך את הבשר. וכן מה שלפעמים נשאר
שאריות של־בשר כשר שנשחט שם, אם
השולחן אינו רחוק ונקי, לא לוקחים בשר
שהיה מונח שם, אלא רוחצים את השולחנות.
מכל הבחינות, הבשר ממש חלק, וכשר
למהדרין מן המהדרין. אני מאד מרוצה ברוך
ה'. לא חשבתי שהדבר יהיה עד כדי כך.
יאכלו עניים וישבעו.

ברוך ה' שיש לנו שליחים נאמנים, שעשו את
הכל על הצד היותר טוב, בלא שום שאלה.
ישאו ברכה מאת ה'. בן ירבה וכן יפרוץ,
אבי"ר.

הודעה חשובה!

שיעור זה הוקלד עפ"י שמיעה בעיקר, נערך
והגה לפי הבנת העורך. השיעור היה לנגד עיני
מרן שליט"א קודם הוצאתו, הוסיף מקצת עניינים
וציין מעט מקורות, שיפר ותיקן כמה דברים, כי
מפאת העומס הרב המונח על כתפיו, נבצר ממנו
לעבור הגהה מדוקדקת, להאיר ולהעיר בהרחבה
בבשיעורים שעברו.

לאור האמור, בכל ספק או שאלה המתעוררת
למעין בשיעור זה, יש לו לברר היטב את הדבר
להלכה ולמעשה אצל מרן שליט"א.

הערות ותיקונים יתקבלו ברצון.

אלול

אשמורות